

SUCCESSVOLLE BEVER AAN BANDEN GELEGD

De bever rukt op. Zelfs in Den Haag is de beschermde knager opgedoken. Het dier wordt gewaardeerd omdat het landschappen vervormt, maar kan met zijn graverij ook de waterveiligheid bedreigen. Naast het ontmoedigen kunnen waterschappen nu - als uiterste redmiddel - overgaan tot afschieten.

TEKST LOES ELSHOF

Dit voorjaar werd in een sloot in nieuwbouwwijk Ypenburg in Den Haag een bever gesignaleerd. “Het moet heel wat barrières, waaronder gemalen en snelwegen zijn gepasseerd. Een bever heeft een groot leefgebied nodig om aan voldoende boombast te komen. Waarschijnlijk een jong dier dat op zoek is naar een eigen territorium. Het zal er weinig van zijn gading vinden”, zegt Hans Middendorp, bioloog en fractievoorzitter voor de Algemene Waterschapspartij (AWP) in het Algemeen Bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Een bever in de stad is foute boel. “Het maakt grote gaten en gangen tot wel tien meter lang. Kiest het hiervoor een dijk uit, dan leidt dat onherroepelijk tot verzakkingen. In verstedelijkte regio’s is de bever niet op zijn plaats. De schade door hollen aan dijken, kades, wegen of fietspaden is groot. Misschien is het mogelijk om zones

in te stellen waar bevers wel en niet welkom zijn, net zoals bij edelherten en wilde zwijnen”, zegt Middendorp.

Burchten en hollen

De bever is het grootste knaagdier in Europa. Een volwassen exemplaar kan 1 meter groot worden en 30 kg wegen. Zijn dieet bestaat voornamelijk uit boombast. De bever is schuw, maar zijn aanwezigheid wordt verraden door luchtbelletjes in het water, vraatschade aan boompjes langs de kant en door burchten; reusachtige hopen takken in het water waarin hij zich verstopt.

Behalve burchten maken bevers hollen in oevers, met een veilige toegang onder water. Het dier graaft zich een weg naar boven totdat hij droge voeten heeft. Als het water stijgt, graaft de bever verder totdat het droog zit. Bevers verrijken natuurlijke landschappen met dammen van omgeknaagde bomen en takken. Ze verleggen waterlopen en zorgen

voor variatie in waterhoogten.

De terugkomst in Nederland wordt beschouwd als de kroon op een hersteld ecologisch systeem. “Hij hoort gewoon bij ons landschap”, zegt Jelmer Krom, communicatieadviseur van Waterschap Rivierenland. Bevers zijn eind jaren tachtig opnieuw uitgezet in het rivierenlandschap, na een afwezigheid van circa 150 jaar. Na een voorzichtige start heeft de bever zich succesvol verspreid over ons land, mede dankzij betere ecologische verbindingen en minder landbouwgif. Het dier plant zich bovendien snel voort en heeft geen natuurlijke vijanden; een uitzondering is de wolf, maar die houdt zich in andere gebieden op. Intussen zijn er 3.000 tot 4.000 bevers in Nederland. Het aantal zal zonder maatregelen verder toenemen.

Er bovenop zitten

“Door hun dammen veroorzaken ze in het bekenlandschap van Zuid-Lim-

B

‘Je moet een bever zo snel mogelijk spotten en in de gaten houden. Er meteen bovenop zitten’

burg plaatselijk veel wateroverlast. In uiterwaarden van het rivierengebied zijn vooral beverburchten te vinden. Op deze buitendijkse plaatsen hebben ze jarenlang de ruimte gehad en kunnen weinig kwaad. Hun hollen maken ze het liefst op plaatsen waar altijd water aan de voet van de dijk staat, dit is het geval bij een klein percentage van onze dijken. Hier moeten we erg oppassen en extra monitoren. Zeker bij hoog water willen we ze niet in deze dijken”, vertelt Krom.

Bevers hebben door het graven schade veroorzaakt in de IJsseldijk bij Wijhe. In het Waterschap Rivierenland komt graafschade door bevers jaarlijks zo’n tien keer voor, van kleine hollen tot complete gangenstelsels. Soms wordt de schade pas laat ontdekt. Bij de reparatie van de stuw bij Grave werd het waterpeil tijdelijk verlaagd: in de droog gevallen oevers werden acht grote beverhollen geteld. Waterschap Rivierenland telt intussen 1.000 bevers. Er is veel ervaring opgedaan met maatregelen, variërend van hollen dichtmaken en oevers versterken. “Allemaal diervriendelijke manieren om het dier over te halen zich elders te vestigen. Je moet een bever zo snel mogelijk spotten en in de gaten houden. Er meteen bovenop zitten”, zegt Krom.

Middendorp had in Delfland recent al aangedrongen op passend beleid om het knaagdier te weren. “Nu het eerste exemplaar is gesignaleerd, heeft het hoogheemraadschap toegezegd een ‘beverstrategie’ op te stellen dat moet leiden tot een protocol.” Delfland zal zich hiermee scharen tot

het groeiend aantal waterschappen en Rijkswaterstaat dat een beverprotocol hanteert.

Het beverprotocol, dat samen met natuurorganisaties is ontwikkeld, beschrijft oplopende stappen van maatregelen. Zo’n protocol geeft beheerders – waaronder waterschappen – de mogelijkheid om maatregelen te nemen. Alleen met een protocol, als alle andere mogelijkheden zijn geprobeerd, krijgt de beheerder een ontheffing van de provincie voor de uiterste maatregel: doden. Zonder protocol moet de beheerder per geval een ontheffing aanvragen, waarmee tijd verloren gaat.

Bewondering

Een beverprotocol biedt volgens Middendorp duidelijker handvatten om in te grijpen. Dit beaamt Krom: “We hebben nu een aanpak, dat is ook een erkenning van het dier.” Volgens hem hebben dierenliefhebbers begrip: “Zij zien in dat het beter is om goed met bevers om te gaan dan de situatie op zijn beloop te laten.” Niemand wil een bever doden, benadrukken Middendorp en Krom. Het dier is volgens Krom ook geliefd bij waterbouwers. “Onze mensen kijken met ontzag naar de reusachtige gangen. Dat zijn een heleboel kuub zand. Bevers zijn enorm efficiënte en snelle waterbouwers. Voordat wij een stuw bouwen, zijn we maandenlang bezig met ontwerpen, vergunningen en financieren. Bevers gaan gewoon aan de slag!” •

Hans Middendorp

Jelmer Krom

HET BEVERPROTOCOL

Ontmoedigen: gaten dichtmaken met zand of steen. Kades of dijken aan de voet verstevigen met steen en/of verflauwen (bevers graven het liefst in verticale oevers). Andere opties zijn stokken of een ‘beaver-deceiver’ plaatsen.

Alternatieven bieden: hoogwatervluchtplaatsen inrichten op hoger gelegen plekken in uiterwaarden. Rivierenland onderzoekt in een proef of bevers hiertoe zijn te verleiden.

Verplaatsen: bevers overzetten naar (andere) natuurgebieden. Om natuur staat meestal geen hek, dus de effectiviteit is waarschijnlijk beperkt. Zo wil bijvoorbeeld Overijssel geen bevers meer uit Limburg opnemen.

Afschieten: als eerdere alternatieven niet hebben gewerkt, gaat de beheerder uiteindelijk over tot doden. Dit is in Limburg al gebeurd.

Stockphoto